

«Կին դու, զի՞ լաս, զո՞ խնդրես»:

(Յովհ. Ի. 15)

«Ո՛վ կին, ինչո՞ւ կու լաս, ո՞վ կը փնտռես», հարց տուին հրեշտակները Մարիամ Մագդաղենացիին: Աստուածորդին եւս նոյն հարցումը ուղղեց անոր, եւ այս նոյն հարցումը տակաւին դարերու մէջէն գալով այսօր կ'արձագանգէ այս սրբազան տաճարի կամարներուն տակ, «ինչո՞ւ, ինչո՞ւ կու լանք. ինչո՞ւ ողջը կը փնտռենք մեռելներուն մէջ»:

Այս առաւօտ մեր ձայները միացնելով եկեղեցիներու զանգերուն եւ կոչնակներուն բարձրացուցած հրճուանքի ձայներուն, կը գոչենք. «Փա՛ռք հրաշափառ Յարութեանն քո Տէր»: Տակաւին մեր ականջներուն մէջ կ'արձագանգեն մեր եկեղեցւոյ զմայելի շարականները, որոնք մեզ առաջնորդելով Ծաղկազարդի Կիրակիէն հասցուցին Խաւարման անփառունակ գիշերուան, ուր աշակերտը պիտի ծախէր իր Տէրը «երեսուն արծաթի», որուն պիտի գար յաջորդելու Գողգոթայի խաչելութեան ցաւագին պատկերն ու թաղումը, եւ ապա այն գլորած ժայռակտորը, որ մարդոց սիրտերուն եւ աչքերուն առաջ պիտի բանար Յարութեան արշալոյսը:

Վստահ ենք թէ մեզմէ ոմանց յոյզերը չեն հանդարտած, յիշելով այն պահերը զորս ապրեցան Քրիստոսի Ս. Խաչին եւ Գերեզմանին առաջ, երբ ծնրաղիր կ'երգուէր «Խաչի քո Քրիստոս» զմայելի տաղը ու թերեւս ալ տակաւին չեն չորցած ոմանց արցունքները: Իսկապէս ի՞նչ քաղցր բան է երբ մարդիկ գիտեն ապրիլ յիշատակը տառապանքին ու կոտորածի ցաւին, երբ անոնք կ'ապրուին Սուրբ Խաչի խորհուրդին մէջ, եւ հաւատքով ու պայծառատեսութեամբ կը նային Յարութեան Լոյսին: Այո՛, այս պէտք է ըլլայ իմաստը Հայ քրիստոնէային եւ ուխտատրի կեանքին, Խաչի ճամբուն վրայ ամբողջ էութեամբ հաւատալ Յարութեան եւ այդ ուրախութեան մէջէն միայն վերյիշել Խաչի ճամբան:

Աւագ Ուրբաթն ու Չատիկը Քրիստոնէայի հաւատացեալը կը դնեն անել երկընտրանքի մը առաջ. «Մա՛հ թէ՞ կեանք»: Աւագ Ուրբաթով մարդը կ'ընէր այն՝ երբ իրեն կը տրուէր առիթը կատարելու ընտրութիւն մը, եւ ի՞նչ կ'ընտրէր ան. կը սպաննէր իր Տէրն ու Աստուածը: Ու ճիշդ այս է որ ըրաւ 2000 տարիներ առաջ, երբ Իսրայէլի կրօնական եւ քաղաքական ղեկավարները միաբանելով պահանջեցին Պիղատոսէն խաչ հանելու Աստուածորդին, Ան՝ որ եկած էր զիրենք ետ տանելու իրենց Արարչին: Մինչ Չատիկը, սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր, ներհակ քայլն է այն դաւաղիր արարքին, զոր մարդկութիւնը տուաւ Աստուծոյ դէմ եւ զոր տակաւին մինչեւ այսօր ի վիճակի է ընելու նոյնը: Չատիկը՝ այն օրն է, երբ երկու հազարամեակներ առաջ Քրիստոս կու գար միանգամ ընդմիշտ իր կեանքով նուաճելու մահը: Այսօր եւս Ան հոգեւին մեզ կեանքի կը կոչէ մեր մեռելութենէն, մեզի առիթը տալով նոր եւ աւելի վսեմ կեանքի մը:

Երբ լուսազգեստ հրեշտակները Իզրայէլի Կիներուն հարց տուին թէ ինչո՞ւ ողջը կը փնտռէին մեռելներուն մէջ, անոնք լաւ գիտէին թէ մենք միշտ կը ձգտինք մենք զմեզ կենդանի, ապրող զգալ, կեանքով զեղուն եւ սիրուած զգալ: Եւ ո՞ր կը փնտռենք այդօրինակ կեանք մը. եթէ մենք հետեւինք մեր միտումներուն՝ այդ կեանքը կը փնտռենք սխալ տեղեր, մենք իրաւ եւ մաքուր կեանք կը փնտռենք անկենդան եւ անշնչացած իրերու մէջ: Այդ անշունչ իրերէն մին՝ նիւթն է, դրամը, որ կը ներկայանայ մարդուն թանկարժէք մետաղներու եւ քարերու ձեւով, զորս կուտակելու իր խօլ կիրքին մէջ ան երբեք կանք չ'առնէր նոյնիսկ ուրիշները վերջնականապէս կործանելու հաւանականութեան առաջ: Ասոնք կը տարուին այն միամիտ համոզումէն, որ եթէ բաւականաչափ դրամ ունենան պիտի կարենան երջանիկ կեանք մը ապրիլ: Չախողութիւնները երբեմն աւելի կ'անասնացնեն այսպիսիները, պարզապէս ի վերջոյ կանգնելու այն դառն ու անգութ իրականութեան առաջ թէ նիւթն ու դրամը կարծուածին չափ ամենագոր չեն. թէ ան - դրամը - չի կրնար իրենց խաբարուած առողջութիւնը վերականգնել, եւ թէ անոր պարզեւած կարծեցեալ հաճոյքները ժամանակաւոր են եւ խաբարիկ:

Դժբախտաբար ամբողջ երկու հազար տարիներ այս եղած է Մարդուն ողբերգութիւնը: Ան իր կեանքի թանկագին ժամերը անցուցած

է ողջը փնտռելով մեռելներուն մէջ: Ան հետամուտ եղած է ճիւղին, հաճոյքին եւ ոյժին եւ ի՞նչ մնացած է իրեն, կեանք կամ յաւիտենականութիւն: Եւ Չատիկը, սիրելիներ, ճիշդ այս է որ կու գայ մեզի թելադրելու, կեանք չփնտռել անկենդան, մեռած բաներու մէջ:

Չատիկական առաւօտ Իդաքեր կիները գերեզման եկան մեռած մարմին մը գտնելու ականկալութեամբ: Անոնք իրենց հետ բերած էին անուշահոտ խունկեր եւ իւղեր, Հրեական սովորութեան համաձայն օծելու մարմինը Անոր՝ գոր «Տէր» կը կոչէին, Ան՝ որ կեանքն էր ինքնին, այդպէսով մատուցանելու Անոր իրենց յարգանքի վերջին տուրքը: Սակայն անոնց խունկերն ու զնուսը պիտի մէկոյի դրուէին, հաւանաբար գործածուելու ուրիշ նմջեցեալի մը համար: Որովհետեւ երբ անոնք ներս նայեցան այդ գերեզմանէն՝ հոն մարմին մը, մահ չգտան, այլ միայն ԿԵԱՆՔ, «Ձի՞ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս» հարց տուին լուսագեղ հրեշտակները, «Չէ աստ այլ յարեալ»: Այդ հրեշտակները կարծէք շատ լաւ գիտէին մահուան ու կեանքի մասին: Անոնք հաւանաբար ապրած էին իրենց կեանքերը այս երկրի վրայ եւ դիմակալած այս աշխարհի խաւարը, պայքարները, վիշտերն ու ցաւերը եւ ի վերջոյ ընտրած կեանքը, եւ հիմա անոնք կ'ապրէին յաւիտենական լոյսի ու սիրոյ կեանք մը, այն ուժեղ եւ իմաստալից կեանքով, որ կրնայ գալ միայն մեր ներսէն եւ Աստուծմէ, մեր Տիրոջմէն ու Արարիչէն: Քրիստոսի գերեզմանէն հրեշտակները անկասկած կը խօսէին իրենց իսկ անձնական փորձառութենէն, այն վայրէ՛ն՝ ուր միշտ իրենք Աստուծոյ ներկայութեան եւ լոյսին մէջ էին: Եւ այն լոյսը որ կ'արտացոլար իրենցմէ Աստուածային լոյսն էր:

«Ձի՞ խնդրէք զկենդանին ընդ մեռեալս»: Եթէ ուզենք՝ մենք միշտ կրնանք ողջը մեռելներուն մէջ փնտռել: Հայր Աստուած մեզի կու տայ այլ եւ այլ կարելիութիւններ, ինչպէս նաեւ ինքնիշխան կամք՝ մեր անձնական փորձառութեամբ հասնելու այն եզրակացութեան թէ կեանքի մասին մեր ունեցած կարծիքն ու հաւատարմութիւնը մեզ պիտի շառաջնորդէին իրա՛ւ եւ յաւիտենական կեանքի: Ան թոյլ կու տայ որ մենք փորձենք միօրը, փառքը, դրամն ու աշխարհիկ հարստութիւնները ու մարմնական հաճոյքները, ի վերջոյ տեսնելու թէ անոնք եւս պիտի չյաջողին, որովհետեւ միայն Աստուած է մեր լոյսը, ապաւնն ու կեանքը:

Թերեւս դրամին ու աշխարհիկ հաճոյք-

ներու աստուածները վաղանցուկ ապահովութիւն մը պարգեւեն մեզի, սակայն հոն երբեք կեանք պիտի չի գտնենք, այդ միայն կարելի պիտի ըլլայ գտնել Աստուածորդոյն թափուր գերեզմանին եւ անոր Յարութեան խորհուրդին մէջ:

Միջազգային գրականութեան գլոխ գործոցներէն մին նկատուած է Վիքթոր Հիւկոյի «Թշուառները» երկը, գոր հաւանաբար շատեր կարդացած են կամ տեսած անոր շարժապատկերը, որուն հերոսը՝ բանտարկեալ Ժան Վալժան, կը հիւրընկալուի բարի եկեղեցականի կողմէ: Ընթրիքի ժամանակ բանտարկեալը կը նկատէ թէ սեղանին վրայ գործածուած սպասները արծաթէ էին: Նոյն գիշերն իսկ ան արթննալով կը հաւաքէ ատոնք եւ կը հեռանայ եկեղեցոյ հովուատունէն: Սակայն ոստիկանները կը ձերբակալեն զինք ու անոր տոպրակին մէջ գտնելով արծաթեղէնները զինք կը դարձնեն հովուատուն: Բարի եկեղեցականը մեղքնալով Ժան Վալժանի, ոստիկաններուն կը յայտնէ թէ ինք հիւրընկալած էր զայն եւ նոյնիսկ անոր նուէր տուած այդ արծաթեղէնները: Ապա դառնալով անոր յանդիմանական սակայն քաղցր թոնով կ'ըսէ. «Բարեկամ, իսկ ինչո՞ւ մոռցար այս աշտանակները, չէ որ ատոնք ալ տուի քեզի»:

Երբ ոստիկանները Ժան Վալժանը թողլով կը հեռանան, եկեղեցականը մեղմ ձայնով կ'ըսէ անոր. «Միբելի բարեկամ, դուն այլեւս չես պատկանիր չարին ու անոր արբանեակներուն, այլ միայն այն ինչին որ բարի է ու դրական: Ես բոլոր հոգիդ գնեցի՝ քեզ փրկելու մօր ու խաւարային խորհուրդներէ եւ յաւիտենական կորուստէ ու հիմա զայն կը յանձնեմ Աստուծոյ»:

Նոր Կտակարանէն դուրս դրական միակ երկը որ կը խօսի, Աստուածային «Շնորհ»ի մասին այս է, որ յանցապարտ Ժան Վալժանը կը դնէ փրկութեան ճամբուն վրայ: Ու գրքին հերոսը, տարիներ ետք մահուան անկողնին մէջ, իր աղջկան յանձնելով արծաթեայ այն զոյգ աշտանակները, գորս բարի կրօնականը տուած էր իրեն, կ'ըսէ շնջալով. «Չեմ գիտեր եթէ այն անձը, որ ինձի տուաւ ատոնք, եւ հիմա վերէն կը նայի, ուրա՞խ է...»:

Անոնք որոնք կարդացած են այս գիրքը անպայման գիտնալու են ասոր պատասխանը: Թերեւս ոմանց համար Վիքթոր Հիւկոյի հերոսին այս պատմութիւնը անյարիւր նկատուի մեր Փրկչի Յարութեան տօնին հետ, սակայն

հաւատացեալը պէտք է քաջ յիշէ, որ Աստուածային Շնորհը» Զատկական գլխաւոր ու կեդրոնական պատգամն է. Որովհետեւ ան կը խօսի Նոր Սկզբնաւորութիւններու, Նոր Յոյսերու եւ Նոր Կեանքի մասին: Եւ ինչու չէ, հաւանաբար կարելի է նոյնիսկ համեմատական եզր մը գտնել Մարիամ Մագդաղենացիի եւ Ժան Վալժանի փորձառութեանց միջեւ, որոնց երկուքին ալ մեծ շնորհի մը տրուեցաւ սկսելու ամբողջովին նոր կեանք մը:

Հետեւաբար, սիրելիներ, մեզմէ իւրաքանչիւրը պարտի հարց տալ ինքզինքին թէ մեր Փրկչին Հրաշափառ Յարութեան տօնը՝ Ս. Զատիկը, ինչպէ՞ս կրնայ մեզի համար պատմական իրողութենէ կամ անցեալէն եկող արձագանգէ աւելի բան մը դառնալ: Դժբախտաբար ատելութիւնը, զոր լեցուցած էր Ժան Վալժանի սիրտը, այսօր զգալի է գրեթէ աշխարհի ամէն կողմ: Այս օրերուն, երբ մարդ արարածին հեղինակութեան, բռնութեան եւ անսահման իշխանութեան տէր դառնալու ձգտումը զգալիօրէն տարածուած են աշխարհի ամէն ոլորտի վրայ՝ բացի ինքն իրմէ, կ'արժէ որ Զատկական այս տօնին մենք նայինք նոր մօտեցումով եւ սկսինք բոլորովին նոր կեանք մը: Սակայն անշուշտ հարցը այն է թէ մի քանի

օրեր ետք, երբ Յարութեան տօնին փառքը սկսի տժգունիլ, ինչպէս նաեւ անով մեզի պատգամուած «Աստուածային Շնորհը», եւ Յարութեան շարականներու արձագանգը սկսի մարմնիլ, մեր երկրագունդը դարձեալ պիտի զգենու ճնշումի, անարդարութեան, բռնութեան եւ արիւնի իր զգեստը: Թերեւս աշխարհի տարածքին վրայ գտնուող եկեղեցիներու սրբազան երգեցողութիւնն ու հաւատացեալներու մոմներուն լոյսը չկարենան բափանցել այն խաւար ու մութ տեղերը, ուր Յարութեան լոյսին կարիքը կար, սակայն անկասկած այդ լոյսը միշտ պիտի շարունակէ լուսաւորել իրա՛ւ քրիստոնէային աշխարհը, անոր՝ որ կը հաւատայ «Աստուածային Շնորհին»:

Աստուածորդին յարութիւն առնելով եկաւ մեզի հաւաստիացնելու թէ մահն ու գերեզմանը ո՛չ թէ վախճան մըն են, այլ սկիզբը աւելի փառաւոր կեանքի մը, որովհետեւ Յարութեան հրաշքը՝ Աստուծոյ պարգեւն էր տրուած մարդուն: Ուրեմն, սիրելի ուխտաւոր հաւատացեալ եղբայրներ եւ քոյրեր, բող այսօր եւ միշտ ձայնակցի՛նք Հեթանոսաց Առաքեալ Պօղոսի՝ եւ ըսենք. «Մահ, ո՞ր է խայթոց քո»:

Ն.Ա.Մ

